

Sygn. akt VII U 645/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2015r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Katarzyna Ponikiewska

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2015r. w Warszawie

sprawy Z. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek odwołania Z. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 20 stycznia 2014r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Z. P. w dniu 3 marca 2014r. złożył do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 20 stycznia 2014r., znak: (...), odmawiającej prawa do wcześniejszej emerytury.

Zaskarżonej decyzji ubezpieczony zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych mających wpływ na wydanie decyzji odmawiającej przyznania emerytury, a polegający na nieuwzględnieniu, że w okresie od dnia 4 września 1971r. do dnia 31 października 1984r. będąc zatrudnionym w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. jako mechanik pojazdów ciężarowych, wykonywał pracę w szczególnych warunkach z tym, że w okresie od dnia 28 października 1975r. do dnia 14 października 1977r. odbywał zasadniczą służbę wojskową, podczas której w okresie od dnia 13 kwietnia 1976r. do dnia 14 października 1977r. pełnił funkcję kierowcy transportu opancerzonego, co winno być również uznane za pracę w szczególnych warunkach

i uprawniać do wcześniejszej emerytury. Jednocześnie wniósł o zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony podkreślił, że w okresie od dnia 4 września 1971r. do dnia 31 października 1984r. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. jako mechanik pojazdów samochodowych oraz monter samochodowy. Znaczną liczbę czasu spędził w kanałach, naprawiając samochody, podzespoły, silniki czy też wymieniając olej, jak i przeprowadzając przegląd pojazdów. Praca ta odbywała się m.in. przy pyleniu ze szczęk hamulcowych, konstruowanych wówczas z użyciem azbestu. Dodatkowo jak wskazał Z. P., na co dzień miał bezpośredni kontakt ze zużyтым olejem silnikowym, wydzielającym niebezpieczne dla zdrowia opary. Przez cały okres

zatrudnienia pobierał dodatek szkodliwy doliczany do wynagrodzenia, a nadto otrzymywał 0,5 litra mleka dziennie oraz w okresie zimowym posiłki regeneracyjne z wkładką.

Ubezpieczony podniósł również, że w okresie od dnia 28 października 1975r. do dnia 14 października 1977r. odbywał zasadniczą służbę wojskową, podczas której w okresie od dnia 13 kwietnia 1976r. do dnia 14 października 1977r. pełnił funkcję kierowcy transportu opancerzonego. W jego ocenie, pomimo braku wpisania szkodliwych warunków pracy w świadectwie pracy, w rzeczywistości taką pracę wykonywał, a ponadto w międzyczasie odbywał zasadniczą służbę wojskową. Tym samym okres ten winien zostać zaliczony do okresu pracy w szczególnych warunkach (odwołanie od decyzji ZUS z dnia 20 stycznia 2014r., znak: (...), k. 3-8 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999r. nie spełnia przesłanki co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy uwzględnił do stażu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia od dnia 6 grudnia 1984r. do dnia 31 grudnia 1998r. w (...) Zakład (...) w W. na podstawie przedłożonego świadectwa pracy z dnia

30 czerwca 1999r. Ogólny staż pracy ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł zaś 27 lat, 2 miesiące i 26 dni, ubezpieczony osiągnął wiek 60 lat w dniu 11 sierpnia 2013r. oraz złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Jednocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych nadmienił, że nie uwzględnił do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od dnia 4 września 1971r. do dnia 31 października 1984r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. na stanowisku montera samochodowego, a następnie mechanika napraw pojazdów samochodowych, ponieważ ubezpieczony nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Podczas tego zatrudnienia odbył zasadniczą służbę wojskową w okresie od dnia 28 października 1975r. do dnia 14 października 1977r.

W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, prace mechanika samochodowego nie stanowią pracy w szczególnych warunkach i nie zostały wymienione w wykazie

A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wyjątek stanowią prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych wykonywane w pełnym wymiarze czasu i tylko one zostały ujęte w wykazie A, Dział XIV, poz.

16 powołanego rozporządzenia. To więc zdaniem organu rentowego oznacza, że nie wszystkie prace należące do procesu naprawczego pojazdów samochodowych są pracami w szczególnych warunkach, ponieważ istnieją takie prace, przy wykonywaniu, których nie jest konieczne użycie kanału remontowego. Co więcej, zgodnie z § 2 pkt 1 powołanego rozporządzenia, uwzględnienie okresu pracy w szczególnych warunkach jest uzależnione od wykonywania jej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Tymczasem pełnomocnik ubezpieczonego w odwołaniu z dnia 27 lutego 2013r. wskazał, że ubezpieczony zatrudniony na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych oraz montera samochodowego znaczną liczbę czasu spędzał w kanałach, co tym samym wyklucza zaliczenie takich prac do wykonywanych w szczególnych warunkach. W takiej sytuacji brak jest też podstaw do zaliczenia do wymaganych 15 lat okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej w okresie od dnia 28 października 1975r. do dnia 14 października 1977r. Wobec powyższego zaskarżoną decyzją z dnia 20 stycznia 2014r. organ rentowy odmówił Z. P. prawa do wnioskowanego świadczenia (odpowiedź na odwołanie z dnia 1 kwietnia 2014r., k. 33-34 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. P. ur. (...), posiada wykształcenie zawodowe

w zakresie mechaniki – elektroniki (dokumentacja z akt osobowych z Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w W.). Po ukończeniu szkoły zawodowej złożył podanie o przyjęcie do pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W.. W związku z

pozytywnie odbyłym postępowaniem rekrutacyjnym, z dniem 4 września 1971r. został przyjęty do pracy. Początkowo powierzono mu obowiązki montera samochodowego, a potem mechanika napraw pojazdów samochodowych.

Ubezpieczony został zapoznany z instrukcją b.h.p. określającą sposób realizacji poszczególnych prac (instrukcja BHP dla pracowników Stacji Obsługi - dokumentacja z akt osobowych z Przedsiębiorstwa (...)sp. z o.o. w W.).

Zakres prac pracowników uzależniony był od aktualnych zleceń ze strony nadzorującego pracę brygadzysty, czy też kierownika zakładu. W przypadku konieczności napraw pojazdów poza zakładem pracy, zdarzało się, że pracownicy wyruszali w teren, aby dokonać takiej naprawy na miejscu. Zakład pracy wyposażony był w halę mechaniczną, w której znajdowały się kanały remontowe, tj. 5-6 kanałów oraz w halę, w której dokonywane były przeglądy pojazdów. W zakładzie funkcjonowała także silnikownia, akumulatorownia, lakiernia, dział elektryczny, ślusarnia, kuźnia, jak i blacharnia. System czasu pracy był dwuzmianowy: od godziny 7:00 do godziny 15:00 bądź od godziny 13:00 do godziny 21:00.

Początkowo ubezpieczony wykonywał prace jako monter samochodowy pojazdów ciężarowych. Do jego głównych obowiązków należała naprawa podwozia, w skład którego wchodziła naprawa sprzęgła, demontaż skrzyni biegów, wału napędowego, naprawa tylnego mostu, resorów w pojeździe, naprawa układu hamulcowego, jak i uszczelnianie silnika. Praca ta wykonywana była w kanale w zależności od potrzeb w różnej ilości. Czasem prace ubezpieczonego w kanale trwały 3 godziny, a bywało, że 8 godzin w ciągu dnia. W silnikowni i zespołowni naprawiano całe podzespoły w momencie kiedy zachodziła potrzeba całkowitej naprawy tylnego mostu, bądź generalnego remontu silnika. Ubezpieczony dokonywał takich napraw doraźnie.

W czasie zatrudnienia ubezpieczonego zakład pracy zmienił organizację pracy, w konsekwencji czego z czterech brygad powstały dwie. Brygada co do zasady składała się z 2 osób w zależności od zapotrzebowania. Od momentu dokonania tych zmian to brygadzysta (majster) decydował jakie zadania powierzone zostaną poszczególnym osobom. Wśród takich zadań, jakie otrzymywał również ubezpieczony, była np. pomoc blacharzom przy pracach blacharskich, czy kowalom przy resorach.

W trakcie zatrudnienia Z. P. trafił do hali, w której przeprowadzane były przeglądy pojazdów i dokonywał drobnych napraw bieżących samochodów ciężarowych marki Ż., L., czy S., tj. prace przeglądowe w postaci wymiany filtrów, czy też oleju w silnikach. Z uwagi na wyposażenie zakładu w podnośniki hydrauliczne, Z. P. nie musiał korzystać z kanałów remontowych, będących na wyposażeniu zakładu pracy, gdyż wszystkie powierzonymu mu czynności mógł wykonać poza nim.

Stanowisko ubezpieczonego określone początkowo jako monter, uległo zmianie w trakcie zatrudnienia, jeszcze przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Ubezpieczonemu powierzono stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych. Ubezpieczony został zapoznany z zakresem obowiązków, jaki został mu przedstawiony na piśmie. Zgodnie z nim mechanik napraw pojazdów samochodowych ponosił odpowiedzialność w szczególności za:

- znajomość i ściśle przestrzeganie przepisów ochrony i zabezpieczania mienia, bhp. p.poż., sanitarnych;
- wykonywanie czynności w ramach swojej specjalności zleczonych przez majstra z zachowaniem terminowości i wysokiej jakości wykonywanych napraw;
- wykorzystywanie zgodnie z przeznaczeniem wyposażenia technicznego warsztatu, przydzielanych narzędzi i materiałów;
- oszczędną gospodarkę i celowe wykorzystanie części zamiennych i materiałów;
- wykonywanie innych czynności zleczonych przez majstra w ramach powyższych obowiązków (zakres czynności i odpowiedzialności - dokumentacja z akt osobowych z Przedsiębiorstwa (...)sp. z o.o. w W.).

W zależności od wykonywanego rodzaju zadań, pracownicy otrzymywali dodatkowe wynagrodzenie, bądź dodatki za pracę w warunkach szkodliwych. Dostawał je również ubezpieczony. Dodatkowo codziennie otrzymywał od pracodawcy mleko do picia oraz w okresie jesienno – zimowym posiłki regeneracyjne (świadczenie pracy, t. II, k. 5-5v a.r., k. 13-14 a.s., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, t. II, k. 7-8 a.r., pismo (...) do ZUS z dnia 28 września 2006r., t. II, k. 25 a.r., k. 37 a.r., świadectwo pracy – sprostowanie z dnia 24 marca 2011r., k. 15-16 a.s., zeznania świadka A. K., t. I, k. 75-76 a.s., zeznania świadka W. C., t. I, k. 76-78 a.s., zeznania świadka M. N., t. I, k. 141-142 a.s., zeznania świadka M. R., t. I, k. 142-144 a.s., zeznania świadka Z. Z., t. I, k. 144-145 a.s., zeznania Z. P., t. I, k. 189-190 a.s., dokumentacja z akt osobowych z Przedsiębiorstwa (...)sp. z o.o. w W.).

W trakcie zatrudnienia w w/w zakładzie pracy ubezpieczony w okresie od dnia 28 października 1975r. do dnia 14 października 1977r. odbywał zasadniczą służbę wojskową, podczas której w dniu 12 kwietnia 1976r. ukończył kurs kierowcy transportu opancerzonego (książeczka wojskowa, k. 16-29 a.s., zeznania świadka A. K., t. I, k. 75-76 a.s.).

Prace wykonywane przez Z. P. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. w okresie od dnia 4 września 1971r. do dnia 31 października 1984r. nie stanowiły pracy w warunkach szczególnych i nie zostały wymienione w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (opinia biegłego sądowego specjalisty z zakresu BHP M. M. z dnia 23 marca 2015r., t. I, k. 191-199 a.s., opinia ustna uzupełniająca z dnia 10 czerwca 2015r., t. II, k. 234-237 a.s.).

W okresie od dnia 6 grudnia 1984r. do dnia 30 czerwca 1999r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) w W. – Zakład (...), gdzie

w okresie od dnia 6 grudnia 1984r. do dnia 31 lipca 1986r. wykonywał pracę starszego rzemieślnika, a od dnia 1 sierpnia 1986r. do dnia 30 czerwca 1999r. pracę mechanika.

W trakcie zatrudnienia w w/w zakładzie pracy, tj. w okresie od dnia 8 maja 1992r. do dnia 11 maja 1992r., od dnia 7 września 1992r. do dnia 21 września 1992r., od dnia

23 lutego 1993r. do dnia 27 lutego 1993r., od dnia 9 grudnia 1993r. do dnia 12 grudnia 1993r., od dnia 6 czerwca 1994r. do dnia 10 czerwca 1994r., od dnia 17 czerwca 1994r. do dnia 26 czerwca 1994r., od dnia 23 września 1994r. do dnia 4 października 1994r., od dnia 17 listopada 1994r. do dnia 30 listopada 1994r., od dnia 1 grudnia 1994r. do dnia 16 grudnia 1994r., od dnia 21 stycznia 1998r. do dnia 25 stycznia 1998r. oraz od dnia 23 lutego 1999r. do dnia 26 lutego 1999r. ubezpieczony pobierał zasiłek chorobowy (świadczenie pracy, t. I, k. 13-14 a.r., t. II, k. 9-10 a.r., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, t. II, k. 11-16 a.r.).

Następnie w okresie od dnia 2 sierpnia 1999r. do dnia 9 listopada 1999r. Z. P. był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy nr (...) w W. jako osoba bezrobotna (zaświadczenie z Powiatowego Urzędu Pracy nr (...) w W. - nr (...) z dnia 18 listopada 1999r., t. I a.r.).

Kolejne zatrudnienie Z. P. podjął od dnia 1 listopada 2001r. w (...) sp. z o.o. w N., gdzie do chwili obecnej zajmuje stanowisko mechanika – elektronika (umowa o pracę z dnia 10 listopada 1999r., t. I, k. 15 a.r., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, t. I, k. 17-24 a.r.).

W dniu 23 grudnia 2013r. ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o wcześniejszą emeryturę wraz z kwestionariuszem dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych, świadectwem pracy, zaświadczeniem z Powiatowego Urzędu Pracy nr (...) w W., umową o pracę z (...) sp. z o.o. oraz zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionym przez (...) sp. z o.o. (wniosek wraz z załącznikami, t. I, k. 1-24 a.r.).

Na podstawie dowodów uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999r.: okresy nieskładkowe w wymiarze 3 miesiące oraz okresy składkowe

w wymiarze 26 lat, 11 miesięcy i 26 dni, tj. łączny staż sumaryczny w wymiarze 27 lat, 2 miesiące i 26 dni, jak i staż w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat i 29 dni. Jednocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że ubezpieczony nie spełnił warunków wynikających z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w zw. z art. 40 w/w ustawy oraz § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ na dzień

1 stycznia 1999r. nie udowodnił okresu co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako okresy pracy w szczególnych warunkach organ rentowy uwzględnił zatrudnienie ubezpieczonego: od dnia 6 grudnia 1984r. do dnia 31 lipca 1986r. oraz od dnia 1 sierpnia 1986r. do dnia 31 grudnia 1998r., tj. łącznie 14 lat i 29 dni (po wyłączeniu okresów nieskładkowych w wymiarze 3 miesiące). Ze względu na powyższe, w dniu 20 stycznia 2014r. została wydana decyzja znak: (...), którą odmówiono Z. P. prawa do wcześniejszej emerytury (decyzja ZUS z dnia 20 stycznia 2014r., znak: (...), t. I, k. 41-41v a.r.).

Z. P. odwołał się od powyższej decyzji (odwołanie od decyzji ZUS z dnia 20 stycznia 2014r., znak: (...) wraz z załącznikami, k. 3-31 a.s.).

Wskazany stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych

i w aktach osobowych oraz w oparciu o zeznania ubezpieczonego oraz świadków A. K., W. C., M. N., M. R. oraz Z. Z..

Zeznania świadka A. K. Sąd wziął pod uwagę ustalając stan faktyczny w sprawie tylko w tej części, w jakiej świadek potwierdziła fakt zatrudnienia ubezpieczonego i zajmowane przez niego stanowisko. Jeśli chodzi zaś o zeznania dotyczące warunków panujących w miejscu pracy czy obejmujące stwierdzenie o stałym wykonywaniu przez Z. P. pracy w kanałach, to Sąd nie dał im wiary. A. K. to osoba, która nie tylko jest spokrewniona z ubezpieczonym (siostra), ale przede wszystkim nie pracowała wraz z bratem w tym samym zakładzie. Wprawdzie powoływała się na okoliczność, iż także świadczyła pracę w zakładzie z kanałami, a ponadto brat opisywał jej warunki swojej pracy i to czym się zajmował, ale to zdaniem Sądu nie czyni zeznań świadka wiarygodnymi. Świadek naocznie nie poczyniła żadnych obserwacji co do okoliczności istotnych w sprawie, a to, że na podstawie relacji ubezpieczonego przedstawiła opis warunków jego pracy, czyni jej zeznania w tej części bezwartościowymi.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków: W. C., M. N., M. R. i Z. Z., choć ich wiedza co do warunków pracy ubezpieczonego nie była taka sama. W zasadzie tylko W. C. i M. R. krótko pracowali razem z ubezpieczonym. Dwaj pozostali świadkowie byli pracownikami innych działów czy brygad, a zatem nie zatknęli się bezpośrednio ze Z. P. i nie mogli wiedzieć, jak wyglądała jego codzienna praca. Sąd ich zeznania uwzględnił zatem przy dokonywaniu ogólnych ustaleń faktycznych w zakresie organizacji pracy w zakładzie. Świadczenie Z. Z. i M. N. nie byli bowiem w stanie opisać tego, czym zajmował się ubezpieczony, zatem w tej części podstawę ustaleń faktycznych stanowiły zeznania M. R., który krótko pracował z ubezpieczonym, oraz zeznania W. C..

Podstawę ustaleń faktycznych w sprawie stanowiły również zeznania Z. P., które choć były bardziej szczegółowe, to jednak w zasadniczej części pozostawały w zgodzie z tym, co zeznali świadkowie. Nie było zatem podstaw, aby zeznaniom ubezpieczonego odmówić przymiotu wiarygodności.

Ustalając stan faktyczny Sąd uwzględnił również ustną i pisemną opinię biegłego z zakresu bhp. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wniósł uwag do opinii biegłego (t. II, k. 209 a.s.), jednakże ubezpieczony w piśmie procesowym z dnia 15 kwietnia 2015r. zgłaszał zastrzeżenia i wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu mechaniki pojazdowej na okoliczność ustalenia, czy prace wykonywane przez niego były realizowane w kanale, czy był on narażony w pracy na oddziaływanie czynników niebezpiecznych, szkodliwych oraz uciążliwych, czy w/w czynniki mogły prowadzić do urazu lub innego istotnego natychmiastowego pogorszenia stanu zdrowia człowieka bądź

zejścia śmiertelnego, specyfiki pracy na stanowiskach monter samochodowy oraz mechanik napraw pojazdów samochodowych, zmian w technologii pracy na w/w stanowisku w latach 1971 – 1984 oraz dodatków i ekwiwalentów otrzymywanych przez pracowników od pracodawcy za pracę w szczególnych warunkach w tamtym czasie (t. II, k. 213-220 a.s.).

Pomimo zastrzeżeń ubezpieczonego Sąd ocenił, że opinia biegłego charakteryzowała się wszechstronnością, szczegółowością i wydana została po wnikliwej analizie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego – zarówno dokumentów, jak i zeznań - a także przepisów prawa. Z tych przyczyn, które zostaną szczegółowo omówione w dalszej części, Sąd uwzględnił opinie biegłego, tym bardziej, że na rozprawie w dniu 10 czerwca 2015r. biegła sądowa M. M. w opinii ustnej uzupełniającej odpowiedziała w sposób jasny, precyzyjny i szczegółowy na wszelkiego rodzaju wątpliwości i pytania ubezpieczonego i jego pełnomocnika. Odwołała się przy tym do brzmienia przepisów oraz odniosła się do materiału dowodowego, jaki został zgromadzony w sprawie.

Sąd oddalił wniosek ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu mechaniki pojazdowej z dwóch powodów. Po pierwsze, nie zachodziła potrzeba powołania kolejnego biegłego w sytuacji, gdy opinie (pisemna i ustna) wydane przez biegłą M. M. były rzetelne oraz prawidłowo i logicznie uzasadnione. Po drugie, teza dowodowa, jaka została wskazana przez stronę odwołującą się, w znaczącej części dotyczy ustaleń faktycznych, a nie oceny, do której potrzebne są wiadomości specjalne. Zarówno kwestia tego, czy prace ubezpieczonego były wykonywane w kanale, jak i to na jakie czynniki niebezpieczne i szkodliwe był narażony, to okoliczności faktyczne, które strona winna wykazywać stosowanymi dowodami – dokumenty, świadkowie. Opinia biegłego tych dowodów zastąpić nie może, gdyż – jak wskazuje art. 278 k.p.c. – sąd może wezwać biegłych celem wydania opinii w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych, a nie po to, aby biegły ustalił stan faktyczny w sprawie. Jeśli chodzi zaś o pozostałe okoliczności, co do których miałby się wypowiedzieć biegły z zakresu mechaniki pojazdowej, to nie mają one znaczenia w sprawie i nie wymagają dowodu z opinii biegłego. Dotyczy to m.in. tego:

- czy czynniki, na jakie był w pracy narażony ubezpieczony mogły prowadzić do urazu lub innego istotnego natychmiastowego pogorszenia stanu zdrowia człowieka bądź zejścia śmiertelnego,
- jaka była specyfika pracy na stanowiskach monter samochodowy oraz mechanik napraw pojazdów samochodowych,
- jakie zaszły zmiany w technologii pracy na w/w stanowiskach w latach 1971 – 1984.

W ocenie Sądu okolicznościami, które w sprawie wymagają ustalenia i oceny jest rodzaj czynności realizowanych w spornym okresie przez ubezpieczonego oraz ich ocena w kontekście przepisów określających prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze. To zaś, jakie skutki dla zdrowia mogły mieć warunki, w których pracował ubezpieczony; jakie zaszły zmiany w technologii oraz ogólnie jaka była specyfika pracy na stanowiskach, jakie zajmował ubezpieczony, nie ma żadnego znaczenia, a w każdym razie nie wymaga sięgnięcia po opinię biegłego specjalności, jaką oznaczyła strona odwołująca się. Z tego względu zgłoszony przez nią wniosek podlegał oddaleniu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie Z. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddział w W. z dnia 20 stycznia 2014r., znak: (...), jako niezasadne nie zasługiwało na uwzględnienie.

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, o których mowa w powołanym art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r., nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43) – zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego. Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz
4. być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

W myśl stanowiska wyrażonego w orzecznictwie, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. W postępowaniu odwoławczym od decyzji odmawiającej prawa do tego świadczenia, sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania (wyrok SN z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05).

Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze bądź w świadectwie pracy (wyrok SN z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00). Jednak w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być więc udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239).

W rozpoznawaj sprawie sam fakt zatrudnienia Z. P. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. w okresie od dnia 4 września 1971r. do dnia 31 października 1984r. był niesporny w świetle dokumentów znajdujących się w aktach rentowych i aktach osobowych. Kwestią sporną było zaś to, czy prace wykonywane przez Z. P. w w/w zakładzie pracy we wskazanym okresie mogą być uwzględnione jako wykonywane w szczególnych warunkach i czy w związku z tym ubezpieczony legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w takich warunkach. Stało się tak dlatego, że ubezpieczony nie dysponował świadectwem pracy w szczególnych warunkach za ten okres zatrudnienia. Spełnienie innych warunków,

od których zależy przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, nie było w jego przypadku kwestionowane. Z. P. na dzień 1 stycznia 1999r. miał sumaryczny staż wynoszący ponad 25 lat, w dniu (...) ukończył 60 lat i wniósł o przekazanie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa.

Celem dokonania oceny, czy praca ubezpieczonego w spornym okresie była realizowana w warunkach szczególnych, Sąd prowadził postępowanie, przeprowadzając wszelkie dostępne dowody. Na okoliczność rodzaju czynności przez niego realizowanych złożył zeznania sam ubezpieczony a także świadkowie A. K., W. C., M. N., M. R. oraz Z. Z.. Ponadto został przeprowadzony dowód z dokumentów z akt osobowych oraz dowód z opinii biegłego sądowego – specjalisty ds. bhp.

Biegły sądowy stwierdził, że prace wykonywane przez Z. P.

w (...) Przedsiębiorstwie (...) nr

(...) w W. w okresie od dnia 4 września 1971r. do dnia 31 października 1984r., tj. montera i mechanika samochodowego, nie stanowią – jako takie, pracy w warunkach szczególnych i nie zostały wymienione w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy dzieląc ocenę biegłego, ocenił, że fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w w/w okresie nie znajduje potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Podkreślić należy, że dokumentacja znajdująca się w aktach osobowych nie wskazuje – poza nazwą stanowisk, jakie zajmował Z. P. – zakresu konkretnych czynności na tych stanowiskach. Wprawdzie w aktach osobowych zachował się pisemny zakres obowiązków mechanika, lecz jest on sformułowany bardzo ogólnie i nie wynika z niego konkretnie, jakie czynności w okresie zatrudnienia realizował Z. P.. Nadto do akt osobowych dołączona została instrukcja bhp, z którą ubezpieczony został zapoznany, ale nie jest ona tożsama z zakresem obowiązków, a nadto dotyczy ona wszelkich prac realizowanych przez pracowników Stacji Obsługi w tym prac lakierniczych, blacharsko – spawalniczych itd. Gdyby uwzględnić to co z niej wynika i jakie czynności czy prace wskazuje, to ubezpieczony tym bardziej nie mógłby być uznany za osobę pracującą w warunkach szczególnych.

Wobec opisanych braków w dokumentacji osobowej, ubezpieczony, którego obciążał ciężar dowodu, innymi dostępnymi dowodami powinien był wykazać, jakie czynności realizował jako mechanik i monter i że zostały one wymienione w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. W ocenie Sądu ubezpieczony nie sprostował w/w obowiązkowi. Co prawda na jego wniosek Sąd przesłuchał świadków, ale jak już zostało wskazane, siostra ubezpieczonego nie jest wiarygodnym źródłem potwierdzającym pracę realizowaną w kanałach. Z kolei świadek Z. Z. nie był w stanie opisać tego czym zajmował się Z. P., gdyż po pierwsze krótko pracował w zakładzie, a po drugie pracował w innej hali, w blacharni. Na rozprawie dopiero poznał ubezpieczonego, wcześniej nawet nie kojarzył nazwiska P., a zatem nie mógł być źródłem wiedzy o tym, czym zajmował się i jakie prace realizował Z. P.. Podobnie było ze świadkiem M. N., który także nie pamiętał ubezpieczonego. W związku z tym nie mógł wiedzieć i pamiętać, czym ubezpieczony się zajmował szczególnie, że obaj pracowali w różnych brygadach, nigdy w tej samej. Zeznania świadka były jednak istotne i przydatne o tyle, że świadek opisywał, jak wyglądała praca w jego brygadzie, która także zajmowała się naprawą samochodów. Wskazywał między innymi, że ilość godzin pracy w kanale zależała od tego, jakie były naprawy do wykonania. Nadmienił również, że „praca prawie cały czas była w kanałach”. Z kolei świadek M. R., który pracował z ubezpieczonym w latach 1983 – 1984 wskazywał, że w tym okresie Z. P. zajmował się przeglądami i wcale nie pracował w kanałach. Jeśli zaś chodzi o pracę mechaników dokonujących napraw, to podał, że naprawy były różne – wykonywane w kanale, ale i takie, które były przeprowadzane w szoferce. Podobnie zeznał W. C., który również pracował z ubezpieczonym, z tym że w okresie wcześniejszym. On także opisywał, że prace mechaników były różne i realizowane w różnych miejscach – w kanale, w terenie, czy tam, gdzie skierował pracownika majster bądź kierownik.

Reasumując, zeznania świadków, zresztą zgodnie z tym, co zeznał Z. P., wskazują że prace ubezpieczonego jako montera i mechanika w pewnym okresie wcale nie były realizowane w kanałach – jak choćby wówczas, gdy ubezpieczony zajmował się przeglądami, co potwierdził świadek M. R.. Z kolei w pozostałych okresach ubezpieczony

pracował w kanale i tam dokonywał pewnych napraw, ale tego rodzaju prace nie były jedynymi i nie były realizowane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z. P. – jak sam zeznał – w jednym dniu przez wszystkie godziny pracy wykonywał naprawy w kanale, a innego dnia, np. tylko przez 3 godziny. Wynika to zresztą z zeznań i M. N., M. R. oraz W. C.. Wszyscy wymienieni świadkowie zgodnie potwierdzili, że naprawy, które realizowali mechanicy były wykonywane z kanału bądź w innym miejscu. Nadto majster lub inna osoba zlecała także inne prace, pomoc na innych stanowiskach czy zdarzały się wyjazdy do napraw terenowych. Z. P. nie mógł zatem stale pracować w kanałach. Ostatecznym potwierdzeniem tego są jego zeznania następującej treści: „nie raz w kanale robiłem 8 godzin, a nieraz trzy godziny”, czy też „gdybym miał określić procentowo to 60 % czasu pracowałem w kanale, a 40 % poza kanałem”.

Dział XIV „Prace różne” wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43) pod poz. 16 wskazuje „prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawach pojazdów mechanicznych lub szynowych. Jednocześnie § 2 ust. 1 tego rozporządzenia precyzuje, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że stale wykonywanie pracy w warunkach szczególnych jest rozumiane jako wypełnianie pełnego wymiaru czasu pracy na zajmowanym stanowisku, gdyż nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (wyrok z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 290). Praca w szczególnych warunkach jest to zatem praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 22 stycznia 2008r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009r., I PK 194/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 281). Wyjątek mogą tu stanowić krótkotrwałe, konieczne szkolenia pracownika, zwłaszcza wstępne (wyrok z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75) ewentualnie sytuacja, kiedy mechanik w czasie obowiązujących go 8 godzin pracy, wychodzi z kanału na przerwę po konieczne do naprawy narzędzie lub w celu zdemontowania części naprawianego pojazdu poza kanałem po to, aby tę część ponownie zamontować w pojeździe w kanale (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 maja 2014r., III AUa 1998/13, Lex nr 1473678).

W rozpatrywanym przypadku wskazywane sytuacje wyjątkowe nie miały miejsca, gdyż ubezpieczony nie wychodził z kanału tylko po to, aby pójść po części, czy by jakąś część zdemontować poza kanałem i potem zamontować ją pracując w kanale. Organizacja pracy w zakładzie wyglądała tak, że wszyscy monterzy czy mechanicy dokonywali wszelkich napraw, w zależności od wskazania majstra, a te albo były realizowane w kanale, albo poza nim. Wszystko było uzależnione od tego, jaka to była naprawa, gdyż nie wszystkie wymagały pracy w kanale. Nadto Z. P., jeśli dostał takie polecenie, pomagał także przy innych pracach – nie zawsze mechanicznych – bądź wyjeżdżał do napraw terenowych. Jak weszły podnośniki, to pracował także przy ich użyciu. Czynności w kanale nie wypełniały mu zatem całego czasu pracy.

Sąd Okręgowy mając zatem na uwadze opinie biegłego i własną ocenę całokształtu materiału dowodowego, dokonał zliczenia okresów pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych i uznał za nieudowodnione 15 – letni staż pracy w takich warunkach. Zdaniem Sądu możliwy do uwzględnienia pozostaje taki okres, jak przyjął organ rentowy, czyli 14 lat i 29 dni.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 20 stycznia 2014r., znak: (...), opierając się na treści art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

(...)